

VERKLARING VAN VERHOOR VAN GETUIGE-DESKUNDIGE

Naam: Remy Balistreri

Geboortedatum: 17 augustus 1991

Geboorteplaats: Dordrecht

Beroep: geschiedenisleraar

De getuige-deskundige heeft het volgende verklaard:

Ik kom getuigen als geschiedenisleraar; als iemand die mee heeft gemaakt hoe het beleid zijn weerslag heeft op scholen. Ik ben hier niet om iemand de maat te nemen. Ik doel daarmee op schooldirecteuren, besturen, ouders etc. Er zijn sinds maart een hoop dingen gebeurd op scholen waar ik niet achter sta, maar ik ben ervan overtuigd dat deze dingen gebeurd zijn met de beste intenties. Ik geloof niet dat kinderen met opzet geschaad worden. Het gedrag van docenten, conciërges en ander personeel op scholen komt voort uit angst. Ik zeg dat omdat u dit onderwerp nadrukkelijk ter sprake brengt.

Ik wil u meenemen naar half maart afgelopen jaar. Rond 15 maart zijn alle scholen dichtgegaan. Die schoolsluiting heeft tot mei geduurd voor het basisonderwijs en tot juni voor het voortgezet onderwijs. In de maand juni is op de meeste scholen sporadisch lesgegeven. Ik hoor verhalen over leerlingen die slechts sporadisch een uurtje mentorles hadden. Sinds september zijn de scholen weer volledig open maar wel met maatregelen.

Op de persconferentie op 12 maart werd gezegd dat er strenge maatregelen zouden komen tegen het coronavirus, maar dat de scholen open zouden blijven. Vervolgens op 15 maart werd medegedeeld dat de scholen toch dicht zouden gaan. In die tijd die daartussen ligt is iets gek gebeurd. De observatie dat in Nederland de scholen open zouden kunnen blijven was gestoeld op inzichten van het OMT en op onderzoek dat op dat moment beschikbaar was over kinderen en corona. De Federatie Medische Specialisten (FMS) heeft naar aanleiding van een online congres een advies uitgebracht om de scholen alsnog te sluiten. Ik heb u voorzien van een bron met daarin de link naar een NOS artikel getiteld "Hoe twee vragen op een artsencongres tot sluiting van alle scholen leidden." Dat is de kern van het verhaal. Deze schoolsluiting is niet voortgekomen uit noodzaak of evidentie. De FMS heeft in een soort paniek gezegd dat de scholen dan maar dicht moesten. Die angst wordt vervolgens lang vastgehouden. In een aantal dagen is het heel snel gegaan. De scholen gingen dicht zonder dat daar een medisch - wetenschappelijke noodzaak voor was.

In principe kan ik me het gevoel van afgelopen maart wel voorstellen. Er was veel onbekend. Wat er sinds maart is veranderd is dat duidelijk is dat de schoolsluiting negatieve gevolgen heeft. Naar school gaan is voor kinderen noodzakelijk voor een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling. Kinderen hebben het nodig om met leeftijdsgenoten om te gaan. School gaat niet alleen om wat kinderen er inhoudelijk leren, maar ook over contact met andere kinderen en volwassenen. Wat er nu mis gaat is dat de schoolsluiting eigenlijk drie weken zou duren. Drie weken werden drie maanden. Een bijkomend gevolg hiervan is dat een schoolsluiting nu continu als een soort donkere wolk boven de hoofden van kinderen hangt. Dat doet ook iets met kinderen. Het perspectief wanneer de school open gaat is niet dat die ook open blijft. De overheid kan er op ieder moment weer een draai aan geven. Dit geldt ook voor de huidige schoolsluiting. Deze duurt eigenlijk tot 19 januari, maar kan zomaar langer duren. Deze onzekerheid heeft een schadelijk effect op de leerlingen.

Ik som nu een aantal neveneffecten op van het sluiten van de scholen.

1. Mentale schade – jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen hebben gepleit voor het open houden van de scholen omdat zij zien dat veel jongeren zich melden met problemen. Ook is er een oproep geweest door een kinderarts die vertelde dat er een toename is van kinderen/jongeren die zich melden bij de spoedeisende hulp omdat zij het door corona niet meer zien zitten. Een ander voorbeeld is dat er sinds de

coronamaatregelen meer jongeren worden opgenomen in een crisisopvang. Dat heeft onder andere te maken met het wegvallen van sociale contacten, maar ook met het sluiten van de scholen.

2. Kansenongelijkheid - ik wil ook benadrukken dat een schoolsluiting voornamelijk erg is voor sociaal-economisch zwakkere groepen. In een villawijk merken kinderen minder van een sluiting dan in een achterstandswijk. Dat heeft ermee te maken dat dergelijke ouders vaak minder goed kunnen helpen bij online onderwijs. Online onderwijs is minderwaardig onderwijs. Er zijn veel mensen die zich inzetten voor de kwaliteit van online onderwijs, maar het is niet gelijk aan een fysieke les. Wanneer een gezin vierhoog achter op een flatje woont en met een heel gezin een computer moet delen, is online onderwijs lastig. Daarbij komt nog dat in hogere sociaal-economische klassen meer financiële middelen beschikbaar zijn om eventuele achterstanden in te lopen door middel van bijvoorbeeld bijles.

Gisteren was er een oproep van de Algemene Onderwijsbond dat het tijdens een pandemie onverantwoord is om grote aantallen leerlingen in één ruimte bij elkaar te hebben, ook wanneer het om kwetsbare leerlingen gaat. Er is veel onderzoek gedaan naar de schade van schoolsluitingen waaruit blijkt dat er veel sprake is van schade onder sociaal-economisch zwakkere groepen. Ik vind het zeer kwalijk dat de AOB hier niets mee doet en communiceert dat de angst belangrijker is. Corona (het afstandsonderwijs) vergroot de bestaande verschillen tussen sociaal-economische klassen.

3. Perspectief voor jongeren – ik vind dat er onvoldoende gedaan wordt met de impact van de coronaregels op kinderen en jongeren. Wat als een paal boven water staat is dat het verloop van COVID19 vooral bij jonge kinderen een stuk milder is en ook bij jongeren milder is dan bij volwassenen. Hierover wordt verschillend gedacht. Ik wil me niet wagen aan allerlei uitspraken over het virus zelf. Onderzoek wijst over het algemeen in de richting van de conclusie dat COVID19 bij kinderen en jongeren mild verloopt. Daaruit volgt dat de onevenredigheid van de beperkingen bij kinderen en jongeren zwaarder wordt gevoeld. Zij lopen immers zelf minder risico op ernstige ziekte, maar hun leven komt wel tot stilstand. Sport en leuke dingen doen met vriendjes gaan allemaal niet door. Hier is door verschillende groepen aandacht voor gevraagd. In Medisch Contact heeft ook een oproep gestaan dat er iets gedaan moet worden met het effect van de maatregelen op jongeren. Een vergelijkbare oproep is gedaan door dhr. Karoly Illy van het OMT. Ik wil hierbij benadrukken dat ik bewondering heb voor de inspanningen van dhr. Illy. Hij vraagt vanaf het begin van de crisis al aandacht voor kinderen en jongeren en heeft zich ook tegen de sluiting van de scholen uitgesproken. Hij heeft in Op1 op 8 oktober samen met Robin Fransman, een politicoloog en hoofd economie van de Argumentenfabriek, een oproep gedaan om een structurele visie te ontwikkelen voor corona op de lange termijn met meer vrijheden voor jongeren. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen drie groepen jongeren:

- leerlingen op basisscholen. Dat is de makkelijkste groep, omdat hun bijdrage aan de verspreiding van het coronavirus minimaal is. Er is nu sprake van een mutatie van het virus met een mogelijke link naar een basisschool in Bergse Hoek. Dat is een aanname. We moeten ons houden bij de feiten. In het Algemeen Dagblad werd een foto getoond van deze school met virusdeeltjes erin gefotoshopt. Wat deze krant hier doet is het voeden van de angst omtrent scholen. Dat is feitelijk onjuist omdat de link niet is aangetoond. Toen de basisscholen midden december weer dicht gingen, was de verontwaardiging dan ook groot. Deze scholen zijn niet dicht gegaan omdat kinderen bijdragen aan de verspreiding van het virus, maar om ervoor te zorgen dat ouders van jonge kinderen thuis moeten werken omdat hun kinderen thuis zijn. Hierdoor kunnen ze niet naar hun werk gaan. Hierover zei Karoly Illy een aantal weken daarvoor: "in zo'n land wil ik niet leven." Dat gevoel deel ik. Ik wil graag verwijzen naar het VN Kinderrechtenverdrag artikel 3 en 4. Daarin staat dat een overheid verplicht is om in het geval van maatregelen het belang van kinderen voorop te stellen of in ieder geval mee te laten wegen. Wat nu evident is, is dat dat bij de sluiting van de basisscholen absoluut niet is gebeurd. Dat vind ik een kwalijke zaak, want dat maakt de overheid minder betrouwbaar. Een overheid die dit soort rechten en plichten niet serieus neemt, is geen betrouwbare overheid. Hier is duidelijk dat de sluiting van basisscholen als maatregel

weinig oplost, maar de schade ervan wordt voor lief genomen. Als men een afweging maakt van de voor- en nadelen, zijn de nadelen van sluiting simpelweg te groot. De belangen van kinderen zijn in de hele carrousel van maatregelen ondergeschikt en dat is in strijd met het VN kinderrechtenverdrag.

- voortgezet onderwijs. Er wordt niet opgekomen voor leerlingen op middelbare scholen. Dit is een ingewikkelder verhaal omdat er epidemiologisch gezien wel een verschil zit tussen een leerling van elf en een leerling van achttien. Ik kan me daarom voorstellen dat over deze groep enige discussie is. Bovendien is het voortgezet onderwijs een meer dynamische omgeving dan een basisschool, omdat de leerlingen zich door de school bewegen. Op het voortgezet onderwijs zijn meer verplaatsingen. Ook bij het voortgezet onderwijs is er een soort taboe op het maken van een kosten/baten analyse. Ik verkeerde in de veronderstelling dat het doel was “flatten the curve.” Dat ging over het aantal opnames op de intensive care. Het ging niet over het aantal besmettingen. Er heeft sinds maart een paradigmawisseling plaatsgevonden. Sinds juni ging men vrij massaal naar de teststraat en vanaf dat moment werd dat het doel.

Het is onmogelijk om middelbare scholen te openen zonder dat dat leidt tot meer gevallen van corona. Er bestaat niet zoiets als nul risico. Echter zou er een afweging van voor- en nadelen gemaakt moeten worden, net zoals men dat doet met bijvoorbeeld supermarkten. Deze blijven ook open en daarbij wordt het risico aanvaard dat dat leidt tot meer besmettingen. Dit wordt niet gedaan wanneer het gaat om scholen. De nadelige gevolgen worden onvoldoende in overweging genomen. Men zou eigenlijk moeten vaststellen dat naar school gaan nodig is en dat de schade van niet naar school gaan te groot is. Scholen zijn dermate cruciaal dat ze open zouden moeten blijven.

U vraagt mij wat mijn reactie is op het feit dat er vanuit het onderwijs zelf een roep is om de scholen te sluiten. Ik haal hierbij een stuk aan van Karin den Heijer (een docent wiskunde uit Rotterdam en een van de medeauteurs van mijn artikel in de Telegraaf) in het NRC van 28 mei 2020 getiteld “De lobby van leraren tegen het volledig openen van scholen is genant”, waarin zij zegt dat als leraren vakkenvullers waren geweest, wij allemaal waren verhongerd. Beter dan dat kan ik het eigenlijk niet zeggen. Het verschil tussen een supermarktmedewerker en een leraar is dat als we in maart afhankelijk waren geweest van leraren, we waren verhongerd. Dit geeft te denken dat het onderwijs eigenlijk de enige sector is die zelf aandringt op sluiting. Hiervoor heb ik nu minder begrip dan in maart, gezien het feit dat de wetenschappelijke evidentie is dat er ontzettend veel schade is als gevolg van het sluiten van scholen.

- Studenten (mbo/hbo/universiteit). Dat is een ingewikkeldere categorie omdat het hier gaat om zestien jaar en ouder. Hiermee neemt de vatbaarheid voor het virus toe. Als ik in deze tijd student was geweest, was ik verpieterd. Ik woonde destijds op een studentenkamer ter grootte van een postzegel. Studenten in deze tijd brengen het grootste deel van hun tijd door op hun kamer. Bijbanen in de horeca raken zij kwijt. Ook sociale activiteiten gaan niet door. Ook hier zie ik dat lagere sociaal-economische klassen harder geraakt worden. Wanneer de ouders van een student een groot huis hebben, hebben zij nog de keuze terug te gaan naar hun ouders. Ook zijn studenten van vermogende ouders financieel minder afhankelijk van een eventuele bijbaan.

Wat ook heel kwalijk is, is dat studenten de schuld krijgen van elke nieuwe uitbraak. Dat is schadelijk, omdat jongeren niet alleen hard geraakt worden door de maatregelen, maar ook nog eens de schuld krijgen van de onrust in de samenleving. De verspreiding van een virus is nooit de schuld van één groep. We zien dat voor jonge mensen volstrekt normaal menselijk gedrag wordt gecriminaliseerd en afgedaan als asociaal gedrag. In een brief in Trouw vroeg een student om begrip voor jongeren. Aan de ene kant worden jongeren onevenredig hard geraakt door de maatregelen. Aan de andere kant is er ook weinig begrip voor als ze niet de solidariteit kunnen opbrengen om zich altijd aan alle maatregelen te houden. We zouden moeten overwegen dat

jongeren op een klein kamertje minderwaardig online onderwijs moeten volgen en dan ook nog de schuld krijgen van de besmettingen.

Ik wil nog aanstippen dat in de media en door onderwijsvakbonden wordt gesproken over scholen als besmettingsbrandhaarden. Dat is feitelijk onjuist. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat op scholen nauwelijks sprake is van clustervormingen, maar wel van onafhankelijke besmettingen na of buiten school. Er is door het OMT altijd benadrukt dat scholen geen “hotspots” zijn voor besmettingen. Dit is een verhaal dat zichzelf in stand houdt, waardoor het een zweem van geloofwaardigheid krijgt.

Mijn laatste punt is dat de samenleving bepaalde eisen mag stellen aan docenten in het voortgezet onderwijs. Doordat ik een universitaire opleiding heb gevolgd, ben ik verplicht tot een bepaald denkniveau en ben ik ook verplicht om jongeren te leren kritisch na te denken. Dat kan ik moeilijk rijmen met de huidige situatie. De schoolsluiting is niet gebaseerd op wetenschappelijke evidentie, maar op een angstsentiment. Tegen mijn leerlingen zou mijn advies vóór de coronatijd altijd zijn dat angst een slechte raadgever is. Ik zou hen vertellen naar de feiten te kijken. Dat vind ik slecht te rijmen met het feit dat scholen zelf hun eigen sluiting hebben afgedwongen tegen het wetenschappelijk advies van het OMT in.

Ik wil ook nog iets zeggen over mondkapjes. Ik heb in augustus een stuk geschreven in de Volkskrant getiteld “Leraren, verzet je tegen de roep om mondkapjes.” In Noordrijn-Westfalen in Duitsland gingen scholen eerder open dan in Nederland, met een verplichting voor leerlingen om mondkapjes te dragen (ook tijdens lessen). Docenten mochten zelf bepalen op welk moment de mondkapjes af mochten. Dit was voor mij de aanleiding om een stuk voor de Volkskrant te schrijven, omdat ik vermoedde dat het in Nederland ook zover zou kunnen komen.

De Vakbond Leraren in Actie had op een hete dag in augustus een peiling gehouden onder haar 2100 leden. Na een paar uur meldden zij bij Nieuwsuur dat 80% van hen voor mondkapjes zouden zijn. Op basis daarvan werd landelijk beweerd dat docenten in het algemeen voor mondkapjes zouden zijn. Er wordt een beeld van de beroepsgroep leraren geschetst dat niet representatief is. Er wordt een onevenredig groot podium gegeven aan mensen die angstig zijn.

Ik vind het zorgelijk dat er op scholen niet meer wordt aangezet tot een kritische denkhouding en zelfstandig nadenken.

Ik ben hier vandaag onder andere om mensen op te roepen kennis te nemen van het beschikbare onderzoek en zelf bepaalde afwegingen te maken.

Leiderdorp
2 januari 2021

Voorgelezen en ondertekend,

.....

Remy Balistreri

.....

Drs. Pedro Kuit